

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Lemańska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Adam Redzik

SSN Aleksander Stępkowski

w sprawie z protestu J. R.

przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na 15 października 2023 r.,

przy udziale Prokuratora Generalnego i Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 28 listopada 2023 r.,

pozostawia protest bez dalszego biegu.

(r.g.)

UZASADNIENIE

Pismem z 25 października 2023 r. (data nadania w placówce pocztowej) J.R. (dalej: „skarżąca”) złożyła protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na 15 października 2023 r., domagając się weryfikacji wyników głosowania w obwodowej komisji wyborczej nr [...] w M.

Skarżąca wskazała, że brała udział w procesie liczenia głosów w obwodowej komisji wyborczej nr [...] w M. Podniosła przy tym, że ma wątpliwości, czy wyniki głosowania we wskazanej wyżej komisji zostały ustalone w sposób prawidłowy, bowiem przy liczeniu głosów „straciła czujność, za bardzo zdała się na Przewodniczącą Komisji, miała rozproszoną uwagę i nie przypilnowała należycie przebiegu weryfikacji wyników głosowania”.

Prokurator Generalny wniósł o pozostawienie protestu bez dalszego biegu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protest należało pozostawić bez dalszego biegu.

W świetle art. 82 § 1 Ustawy z 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 2408; dalej: „k.wyb.”) przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu dopuszczenia się: 1) przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub 2) naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

Jednocześnie stosownie do treści art. 241 § 3 w zw. z art. 258 k.wyb., wnoszący protest wyborczy powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

Konstrukcyjnym elementem protestu jest zatem takie sformułowanie zarzutów popełnienia konkretnych przestępstw przeciwko wyborom lub naruszeń przepisów kodeksowych dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyniku wyborów, które poparte są dowodami i wykazują naruszenie własnego, konkretnego, rzeczywistego i aktualnego interesu protestującego. Przedmiotem protestu nie mogą być zarzuty abstrakcyjne, hipotetyczne, dotyczące innych osób, bliżej nieokreślone, niezwiązane ściśle z sytuacją prawną protestującego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 listopada 2023 r., I NSW 86/23; z 14 listopada 2023 r., I NSWR 46/23; z 30 października 2019 r., I NSW 117/19; z 18 lipca 2019 r., I NSW 39/19). W judykaturze Sądu Najwyższego

przyjmuje się bowiem, że protest jest środkiem procesowym o indywidualno-konkretnym charakterze. Oznacza to, że protest nie może mieć charakteru abstrakcyjnego, czyli stawiać zarzutów o charakterze ogólnym. Jego przedmiotem mogą być tylko zarzuty, które skarżący jest w stanie udowodnić (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 31 lipca 2020 r., I NSW 3061/20). Niewskazanie zarzutów i dowodów jest uchybieniem formalnym protestu wyborczego, które skutkuje pozostawieniem go bez dalszego biegu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 listopada 2019 r., I NSW 191/19).

Analiza treści protestu wyborczego wniesionego przez skarżącą prowadzi do wniosku, że nie spełnia on wskazanych wyżej wymogów formalnych. Skarżąca nie sprecyzowała bowiem żadnych konkretnych zarzutów, na których oparła swój protest, stwierdzając jedynie ogólnikowo, że ma wątpliwości, czy wyniki głosowania we wskazanej w proteście obwodowej komisji wyborczej zostały ustalone w sposób prawidłowy. Jednocześnie skarżąca nie przedstawiła ani nie wskazała żadnych miarodajnych dowodów uprawdopodobniających, że przy liczeniu głosów w wyżej wymienionej komisji doszło do jakichkolwiek nieprawidłowości. Nie sformułowała też żadnych wniosków dowodowych w tym zakresie. Oznacza to, że wniesiony przez skarżącą protest jest obarczony brakami formalnymi uniemożliwiającymi nadanie mu biegu, a zarazem niepodlegającym konwalidacji.

Ponadto, Sąd Najwyższy nie miał wątpliwości, że skarżąca wniosła protest jako członek wymienionej w proteście obwodowej komisji wyborczej (tj. osoba, która brała czynny udział w pracach przedmiotowej obwodowej komisji wyborczej), nie zaś jako wyborca (tj. osoba biorąca udział w głosowaniu w wyborach parlamentarnych). Przekonują o tym zarówno podniesione w proteście przez skarżącą argumenty o charakterze ogólnym (które odnoszą się wyłącznie do wątpliwości skarżącej dotyczących prawidłowości prac wskazanej wyżej obwodowej komisji wyborczej, które miały miejsce już po jej zamknięciu w dniu głosowania, oraz należytego przebiegu procesu liczenia głosów w tej komisji), jak i poczynione przez Sąd Najwyższy z urzędu ustalenia – dokonane w oparciu o powszechnie dostępne informacje opublikowane na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej – z których wynika, że skarżąca była Zastępcą

Przewodniczącego obwodowej komisji wyborczej nr [...] w M. Skarżąca nie wskazała przy tym, że w wyżej wymienionej komisji była ujęta w spisie wyborców.

W konsekwencji należało stwierdzić, że skarżąca nie była uprawniona do wniesienia protestu wyborczego w niniejszej sprawie. Zastępca przewodniczącego obwodowej komisji wyborczej nie ma bowiem legitymacji do wniesienia protestu wyborczego.

Katalog podmiotów uprawnionych do wniesienia protestu przeciwko ważności wyborów parlamentarnych został w sposób wyczerpujący określony w art. 82 § 2-3 i § 5 k.wyb. Zgodnie z art. 82 § 2 k.wyb. protest przeciwko ważności wyborów z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom lub naruszenia przez właściwy organ wyborczy przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania. Stosownie do art. 82 § 3 k.wyb., protest przeciwko ważności wyborów w okręgu wyborczym lub przeciwko wyborowi posła, senatora może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania na obszarze danego okręgu wyborczego. Według art. 82 § 5 k.wyb., prawo wniesienia protestu przysługuje również przewodniczącemu właściwej komisji wyborczej i pełnomocnikowi wyborczemu.

Z wykładni literalnej powołanych przepisów wynika, że prawo wniesienia protestu wyborczego przeciwko ważności wyborów parlamentarnym przysługuje tylko wyborcy oraz przewodniczącemu właściwej komisji wyborczej i pełnomocnikowi wyborczemu. Oznacza to, że legitymacji do wniesienia protestu nie ma zastępca przewodniczącego właściwej komisji wyborczej (w tym przypadku zastępca przewodniczącego obwodowej komisji wyborczej), nawet wówczas, gdyby z przyczyn losowych przewodniczący nie mógł sprawować swojej funkcji (tak też B. Dauter, J. Zbieranek [w:] K. W. Czaplicki, S. J. Jaworski, A. Kisielewicz, F. Rymarz, B. Dauter, J. Zbieranek, *Kodeks wyborczy. Komentarz*, wyd. II, Warszawa 2018, uwagi do art. 82).

Z powyższych względów Sąd Najwyższy pozostawił protest bez dalszego biegu, stosownie do art. 243 § 1 *in principio* w zw. z art. 258 k.wyb.

[ms]

[ał]